

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 25/2010 vp

Valtioneuvoston selvitys Euroopan rahoitusvakaussjärjestelmien aktivoinnista lainan myöntämiseksi Irlannille

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 24 päivänä marraskuuta 2010 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Euroopan rahoitusvakaussjärjestelmien aktivoinnista lainan myöntämiseksi Irlannille (E 106/2010 vp) talousvaliokunnalle lausunnon antamista varten.

Asiantuntijat

Kirjallisen lausunnon ovat antaneet
— Kuntien takauskeskus

— professori Timo Korkeamäki, Svenska handelshögskolan
— valtiotieteen tohtori Peter Nyberg.

Osin samaan asiakokonaisuuteen liittyen valiokunnassa ovat olleet kuultavina:

— puhemies Sauli Niinistö
— valtiovarainministeri Jyrki Katainen ja finanssineuvos Ilkka Kajaste, valtiovarainministeriö
— pääjohtaja Erkki Liikanen, Suomen Pankki.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Irlannin talouden ja rahoitusmarkkinoiden pitkään jatkunut kriisiytyminen ja sen seurauksena etenkin viime viikkoina lisääntynyt levottomuus euroalueen rahoitusmarkkinoilla kärjistyivät marraskuussa 2010 siten, että Irlannin hallitus päätti sunnuntaina 21.11.2010 pyytää Euroopan rahoitusvakaussjärjestelyjen aktivoimista tilanteen vakauttamiseksi Irlannille myönnettävän lainan kautta.

Lainamuotoisen tuen myöntäminen Irlannille on perusteltua rahoitusvakauden turvaamiseksi EU:ssa ja euroalueella. Irlannin valtiolle myönnettävä lainoitusohjelma tulisi rahoittaa Euroopan rahoituksenvakautusmekanismista (ERVM,

ks. jäljempänä), Euroopan rahoitusvakaussvälineestä (ERVV) sekä mahdollisesti näitä komponentteja täydentävistä, kahdenvälisistä lainoista euroalueen ulkopuolisista jäsenmaista. Irlannin lainoitusohjelman toteuttaminen edellyttää vahvaa politiikkaohjelmaa, jonka sisältö neuvotellaan Irlannin viranomaisten sekä komission ja IMF:n kesken yhteistyössä EKP:n kanssa.

Sopeutusohjelma kohdistuu päättäväisesti Irlannin julkiseen talouteen liittyviin ongelmiin. Se perustuu pääosiltaan Irlannin hallituksen nelivuotiseen budjettistrategiaan. Tässä strategiasa määritellään yksityiskohdat hallituksen suunnitelmista julkisen talouden sopeuttamiseksi 6

miljardilla eurolla vuonna 2011 osana strategiaa, jonka tuloksena Irlannin julkisen talouden alijäämä saadaan alle 3 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2014 mennessä. Tämä merkitsee yhteensä 15 miljardin euron sopeutusta nelivuotisessa strategiassa, johon liittyy vuosittainen välitarkastelu. Ottaen huomioon Irlannin talouden vahvat perustekijät ohjelman päättävällä toimeenpanolla tulisi palauttaa talous vahvan ja kestävä kasvun uralle, mikä turvaisi taloudellisen ja sosiaalisen koheesion.

Valmisteilla olevan sopeutusohjelman avulla on tarkoitus saattaa Irlannin julkinen talous kestävälle uralle ja uudistaa myös Irlannin pankkijärjestelmä kokonaisuudessaan niin, että se saadaan terveelle pohjalle. Tämä pitää sisällään toisaalta elinkelvottomiksi havaittujen pankkien alasajon ja toisaalta pidemmällä aikavälillä elinkelvoiseksi havaittujen pankkien tukemisen kriisivaiheen yli niitä pääomittamalla. Ulkopuolista lainarahoitusta ei ole tarkoitus käyttää pankkien likviditeettiongelmien helpottamiseen.

Ecofinin ja Euroryhmän julistus 28.11.2010

Julistuksen mukaisesti Ecofin-ministereiden yksimielisenä päätöksenä on tukea Irlantia rahoitusmarkkinoiden vakauttamiseksi. EU:n ja IMF:n Irlantia koskeva kolmevuotinen sopeutusohjelma perustuu seuraaviin pääperiaatteisiin:

- pankkisektorin ripeä vahvistaminen ja perusteellinen korjaaminen,
- valtiontalouteen kohdistuvat merkittävät muutokset, ml. liiallisen alijäämän leikkaaminen vuoteen 2015 mennessä, ja
- kasvua tehostavat uudistukset, jotka kohdistuvat erityisesti työmarkkinoihin.

Tukiohjelman kokonaismäärä on 85 miljardia euroa, josta Irlannin oma osuus on 17,5 miljardia euroa ja kansainvälinen tukirahoitus yhteensä 67,5 miljardia euroa. Sen osalta vastuut jakautuvat seuraavasti:

- Euroopan rahoitusvakausmekanismi (ERVM) 22,5 mrd. euroa
- Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV) yhdessä Ison-Britannian, Ruotsin ja Tanskan

kanssa yhteensä 22,5 mrd. euroa (tästä: ERVV 17,7 mrd. euroa, Iso-Britannia 3,8 mrd. euroa, Ruotsi 0,6 mrd. euroa ja Tanska 0,4 mrd. euroa)

— IMF 22,5 mrd. euroa.

Kokonaissummasta 35 miljardia euroa suunnataan pankkisektorille ja 50 miljardia euroa julkisen talouden vakauttamiseen.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää Irlannin pyyntöä Euroopan rahoitusvakausjärjestelyjen aktivoinnista lainan myöntämiseksi Irlannille perusteltuna, jotta rahoitusvakauden säilyminen euroalueella voidaan turvata. Suomi yhtyy komission ja Euroopan keskuspankin 21.11.2010 puhelinkokouksessa esittämään arvioon, jonka mukaan Irlannin talouden ja rahoitusmarkkinoiden ongelmat ovat kärjistyneet niin vakaviksi, että maa ei pysty selvittämään niitä ilman ulkopuolista apua ja että, mikäli ulkopuolista lainoitusta ei myönnettäisi, olisi välittömänä seurauksena todennäköisesti vaikeasti hallittava rahoitusmarkkinahäiriö, jolla olisi arvaamattomat vaikutukset kokonaistaloudelliseen kehitykseen EU-maissa ja myös globaalisti.

Suomi pitää, niin ikään komission ja EKP:n arvioon yhtyen, perusteltuna sitä, että lainan myöntämiseen Irlannille osallistuvat kaikki Euroopan rahoitusvakausjärjestelyjen osat eli Euroopan rahoituksenvakautusmekanismi (ERVM), Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV) sekä Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) omalla osuudellaan. Suomi pitää tärkeänä, että Irlannin tukemiseen osallistuvat mahdollisuuksien mukaan myös muut, euroalueen ulkopuoliset EU:n jäsenmaat, joiden osallistuminen lainajärjestelyyn toimeenpannaan teknisesti kahdenvälisin järjestelyin.

Suomi pitää tärkeänä, että Irlannin lainoitusohjelmaa valmisteltaessa selvitetään mahdollisuudet lainoitusohjelmaan osallistuvien maiden takausvastuiden pienentämiseksi myös lainoitusta saavan valtion, tässä tapauksessa Irlannin, antamalla vakuuksilla.

Suomi pitää tärkeänä, että Irlanti sitoutuu lainaan liittyvässä sopeutusohjelmassa riittävän voimakkaisiin toimiin, jotka turvaavat maan vel-

kakehityksen palautumisen kestäväälle uralle lähivuosina. Tämä edellyttää sekä Irlannin pankkisektoriin liittyvien ongelmien ratkaisemista pysyvällä tavalla että maan julkisen talouden sopeuttamista, mikä edellyttää merkittäviä toimia

sekä julkisen talouden tulo- että menopuolella. Ohjelman valmisteluvaiheessa Suomi pitää esillä erityisesti haitallisen verokilpailun kitkemistä ja yhteisöverokantaa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Tilanne

Irlannin pankkisektorin ja talouden kriisiytyminen on edennyt nopeasti viimeisten viikkojen aikana. Toisin kuin Kreikassa, kyseessä on ennen kaikkea pankkikriisi, jonka piirteet ovat hyvin samankaltaiset kuin Suomessa 1990-luvun alussa. Kriisin mittasuhteet ovat kuitenkin moninkertaiset Suomen toteutuneisiin pankkikriisin kustannuksiin (noin 48 miljardia markkaa) verrattuna.

Euroopan keskuspankki (EKP) on osallistunut voimakkaasti pankkisektorin likviditeetin turvaamiseen, ja sen vastuut ovat Irlannin osalta nousseet jo niin suuriksi, ettei luototusta arvioida enää voitavan laajemmassa mittakaavassa lisätä. Kansainvälinen rahoitus on tyrehtynyt Irlannin valtionlainojen korkojen noustua noin 9 prosentin tasolle. Irlanti on pyrkinyt hillitsemään kriisiä myös omin avuin. Se on mm. kansallistanut kolme suurinta pankkia. Pankkien pääomitus on toisaalta kasvattanut valtiontalouden alijäämää entisestään.

Markkinat ovat menettäneet uskonsa Irlannin selviytymiseen, mikä näkyy voimakkaasti kohonneina markkinakorkoina ja talletuspakona. Talletuspako pahentaa likviditeetti- ja vakavaraisuustilannetta entisestään ja lisää siten tuen tarvetta. Onkin ilmeistä, ettei Irlanti kykene selviämään kriisistä omin avuin. Sen talouden kantokyky ei riitä tarvittaviin vakautustoimiin.

Saadun selvityksen perusteella talousvaliokunta pitää kriisin leviämisvaaraa erittäin suurena, jopa niin suurena, että leviäminen on todennäköistä Irlannin avustamisesta huolimatta. Vaarassa ei ole pelkästään euroalue tai EU, vaan

kriisiytymisellä tulisi olemaan vakava vaikutus kansainvälisiin markkinoihin laajemminkin.

Kannattaako avustaminen?

Otsikon kysymykseen ei löydy yksiselitteistä vastausta. Avustustoimien kykyyn estää kriisin laajentuminen ei luoteta. Sen sijaan asiantuntijoilla on suhteellisen yhtenäinen näkemys siitä, että mikäli toimiin ei ryhdytä, on kriisin nopea ja kohtalokas laajentuminen erittäin todennäköistä. Seurauksena arvioidaan olevan huomattava romahdus sekä euron että euromaiden osake-markkinoiden arvossa, samoin kuin merkittävä valtionlainojen korkotason nousu heikompi-kuntoisissa euromaissa. Portugali ja Espanja joutuisivat rahoittamaan alijäämiään vielä huomattavasti nykyistä korkeammalla korkotasolla, mikä luultavasti koituisi kohtalokkaaksi näille talouksille. Tilanne saattaisi kyseenalaistaa koko euron tulevaisuuden, mikä näkyisi nopeasti rahoituksen nousevina kustannuksina koko euroalueella. Avustusoperaatiolla voidaan ostaa ainakin aikaa.

Markkinoilla oleva hiljainen usko siihen, ettei yksittäisiä euromaita jätetä pulaan, ruokkii osaltaan niitä negatiivisia vaikutuksia, joita syntyisi, mikäli avustustoimiin ei ryhdyttäisi. Tämä puoltaa osaltaan avustustoimia. Toisaalta on jo selvästi nähtävissä, että vastaavanlaisia toimia odotetaan jo nyt tapahtuvan myös Portugalin osalta. Tämänkaltainen "hiljaisen hyväksymisen" ilmapiiri voi ryhtyä ruokkimaan itse itseään, eikä loppua odotuksille ja uusille mahdollisille pelastettaville ole näköpiirissä. On selvää, ettei eurotalouksilla, joiden osalta maksavien jäsenmaiden määrä vielä koko ajan pienee, ole kovin paljon pidemmälle laajeneviin pe-

lastusoperaatioihin varaa. Euromaiden 28.11.2010 antama julistus kesällä 2013 käytönotettavaksi suunnitellun pysyvän kriisinhallintamekanismin linjauksista on nähtävä pyrkimyksenä hillitä markkinoiden toimintaa. Linjaukset pitävät sisällään lähtökohdan, jonka mukaisesti yksityiset sijoittajat joutuvat osaltaan osallistumaan taakanjakoon pysyvän kriisinhallintamekanismin voimaan tultua. Kriisin alkuun vaikutti se, että yksityiset sijoittajat tulkitsivat vastuun alkavan jo ennen vuotta 2013.

Irlannille laadittu sopeutusohjelma on tiukka. Maalta odotetaan merkittäviä leikkaustoimia lyhyen ajan sisällä. Verotus, vaikkakaan ei alhainen yritysverotus, tulee kiristymään merkittävästi. Kriisiytyneen maan talouden vakauttaminen tilanteessa, jossa kasvunäkymät ovat vasta hyvin orastavat, on erittäin haasteellista. Irlannin talouden pohja on kuitenkin suhteellisen hyvä, ja on luultavaa, että mikäli sopeutusohjelmassa edetään ennakoidulla tavalla, Irlannin talous on mahdollista vakauttaa ja estää näin taakusten laukeaminen. Irlannin selviytyminen on myös Suomen etu.

Tarvittavista toimenpiteistä

Pohjan tarvittaville toimille luo Euroopan talouden vakauttamismekanismi, joka tulee sovellettavaksi nyt ensimmäistä kertaa. Se on puhtaasti lainoitukseen perustuva järjestely, jossa vastuut jakautuvat ERVM:n, ERVV:n ja IMF:n välillä. Järjestelyn peruseräkkeitä on kuvattu valtioneuvoston kirjelmässä.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä tarkoin analysoida, miten markkinatilanne tulee euroalueella kehittymään ja mihin euromaiden varojen voidaan realistisesti arvioida riittävän. Harkinnassa tulee ottaa huomioon, ettei voimakasta talouskasvua ole EU:n alueella näköpiirissä. Taloudet ovat juuri läpikäydyn taantuman johdosta haavoittuvassa tilassa ja joutuvat tämän vuoksi leikkaamaan voimakkaasti kansallisia menojaan. Valiokunta katsoo, että lähtökohtana tulee olla tuen keskittäminen kriisin varsinaiseen syyhyn eli pankkisektoriin. Sen todellisen tilan selvittä-

minen edellyttää perusteellisten stressitestien tekemistä.

Arviona on esitetty, että pankkisektorilla vakavaraisuuden kohentaminen pääomittamisella on huomattavasti tehokkaampaa kuin esim. sijoitukset pankkien lainasalkkujen huonolaatuimpiin osiin. Pääomittamisella saadaan kerrannaisvaikutuksia pankin luotonantokyvyn kohentumisen kautta. Olennaista on, että luottamus pankkilaitokseen saadaan palautettua. USA:ssa päädyttiin pitämään etuoikeutettuihin osakkeisiin perustuvaa omistusta pankkien kansallistamista parempana vaihtoehtona. Äänivallan sijaan haluttiin korkeampaa osaketuottoa. Toisaalta valtio-omisteiset etuoikeutetut osakkeet huonontavat entisestään pankin osakkeen markkinoita ja siten myös tulevaisuuden osakerahoitusmarkkinoita.

Irlannissa tilanne on jo lähtökohtaisesti toinen kuin USA:ssa, sillä valtio on jo nyt huomattava omistaja pankkisektorilla. Tavallisia osakkeita on todennäköisesti helpompi likvidoida tulevaisuudessa tilanteen niin salliessa kuin etuoikeutettuja osakkeita. On arvioitu, että valtion tuleminen pankin omistajaksi lisää ratkaisevasti pankin uskottavuutta ja helpottaa rahoituksen saantia. Ongelmana on, ettei Irlannin valtiota pidetä enää uskottavana omistajana. Irlannin valtiota tukemalla pyritään välillisesti lisäämään sen uskottavuutta myös pankkien omistajana ja parantamaan näin pankkisektorin toimintakykyä. ERVV ei nykymuodossaan mahdollista pankkien tilapäistä omistamista. Tätä on pidettävä selkeänä puutteena, joka tulee korjata valmis-
teltaessa pysyvää kriisinhallintamekanismia.

ERVV:n yksinomaisena tehtävänä on hankkia lainaa markkinoilta annettavaksi kriisiytyneelle valtiolle, joka voi käyttää varat sopeuttamisohjelman täytäntöönpanoon. Se ei sisällä vakuuksiin liittyvää sääntelyä. Saatujen tietojen mukaan komissio on kuitenkin selvittänyt vakuuksien käyttömahdollisuutta ERVV-lainoituksessa. Selvityksessä on päädytty mm. siihen, että vakuuksiin jouduttaisiin sitomaan varoja, joita voitaisiin käyttää tehokkaammin talouden vakauttamiseen ja tukiohjelman läpiviemiseen. Vakuuden vaatiminen ei myöskään tukisi AAA-

luottoluokituksen ja hinnoittelun saamista. Valtion omaisuuden käyttämisellä vakuutena on arvioitu olevan hyvin kielteisiä vaikutuksia Irlannin mahdollisuuksille päästä markkinoille kohutuullisin ehdoin. Lisäksi vakuudet ovat jo suurelta osin käytössä (Irlannin valtionyhtiöt ja eläkerahasto). Vakuuksien vaatimiselle on myös juridisia esteitä (negative pledge -lausekkeet osassa lainapapereita), jotka käytännössä lisäisivät vakuuksien tai rahoituksen tarvetta. Talousvaliokunta ei ole rajoitetun käsittelyaikataulun puitteissa voinut tarkemmin analysoida edellä todettuja komission näkemyksiä.

Markkinat ovat reagoineet hyvin voimakkaasti kaikkiin aikeisiin laajentaa vastuuta myös yksityisiin sijoittajiin. Irlannin kriisin on osin katsottu jopa käynnistyneen tämänsuuntaisista puheista. Saatujen alustavien tietojen mukaan Irlannin tukiohjelma edellyttää, että pankkien on osaltaan osallistuttava vakavaraisuuden parantamiseen arvopaperistamalla tai myymällä omaisuussalkkuja likviditeettiasemansa parantamiseksi. Muiden kuin etuoikeutettujen velkapapereiden haltijoiden edellytetään osallistuvan vastuunjakoon vastaavalla tavalla kuin jo toteutetun Anglo Irish Bankin kansallistamisen yhteydessä on tehty.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) mukanaolo jo sovitulla tavalla on välttämätöntä. Se tuo prosessiin tietotaitoa ja laajentaa vastuupohjaa euroalueen ulkopuolelle. Markkinareaktiot antavat kuitenkin viitteitä siitä, ettei tämän katsota osoittavan riittävää kansainvälistä sitoutumista kriisin ratkaisemiseen. Valiokunta painottaakin tarvetta pyrkiä löytämään kriisin hillintään laajempaa kansainvälistä tukea. USA:sta alkanut finanssikriisi osoitti, että kansainvälisin toimin kyetään saamaan aikaan riittävät markkinoita vakauttavat toimet. Vastaavanlaisille päät-

tävaisille yhteisille toimille on jo nähtävissä tarvetta euroalueen vakauttamiseksi. Kriisin laajentumisella olisi vakavat seuraamukset koko kansainväliselle finanssimarkkinalle.

Muut tarvittavat toimet

Tukioperaatiot, niin Kreikan kuin Irlanninkin, ovat ensiapua kriisin hoitoon. Euro- ja EU-alueen jatkokehityksen kannalta on kuitenkin olennaista saada kilpailukyky uuteen nousuun. Tähän on panostettava niin EU-tasolla kuin kansallisestikin.

Irlanti on valitettava esimerkki siitä, mitä luottolaitosten heikko valvonta on tuottanut. Tämä osaltaan painottaa tarvetta saada EU:n vuodenvaihteessa aloittava rahoitusmarkkinoiden valvontajärjestelmä nopeasti tehokkaaseen toimintaan.

EU:ssa on tällä hetkellä vireillä useita talouden ja rahoitusmarkkinoiden säätelyhankkeita, joiden eteenpäin saattamista valiokunta kiirehtii. Rahoitusmarkkinoiden kansainvälisen luonteen vuoksi on tärkeää, että sääntelypuitteet ovat mahdollisimman yhdenmukaiset globaalitalouden kannalta keskeisissä maissa.

Valiokunta tulee ottamaan yksityiskohtaisemmin kantaa suunniteltuun pysyvään Euroopan talouden vakauttamismekanismiin samoin kuin rahoituslaitosten kriisinhallintasääntelyyn myöhemmin annettavassa lausunnossaan.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

TaVL 25/2010 vp — E 106/2010 vp

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Jouko Laxell /kok
vpj.	Mauri Salo /kesk	Eero Lehti /kok (osittain)
jäs.	Hannu Hoskonen /kesk	Päivi Lipponen /sd (osittain)
	Harri Jaskari /kok	Marjo Matikainen-Kallström /kok
	Anne Kalmari /kesk (osittain)	Petteri Orpo /kok
	Matti Kangas /vas	Sirpa Paatero /sd
	Toimi Kankaanniemi /kd	Oras Tynkkynen /vihr
	Miapetra Kumpula-Natri /sd (osit-	Markku Uusipaavalniemi /ps
	tain)	Ulla-Maj Wideroos /r (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Suomen taloudellinen tilanne on euroalueen muihin maihin nähden tällä hetkellä tyydyttävässä kunnossa. Porvarihallituksen aikana valtion taloudellinen liikkumavara on kaventunut nopeasti. Velkamme on kasvanut kovaa vauhtia. Ensi vuonna valtionvelan arvioidaan nousevan 85 miljardiin euroon. Hallitus siirtää tuleville sukupolville ylisuurten veronkevennysten rasitteen ja julkisen talouden sopeutuksen. Porvarihallitus kasvattaa suomalaisten veronmaksajien ja valtion taakkaa uusilla velvoitteilla huolestuttavalla tavalla. Islannin ja Latvian avustuksen jälkeen Kreikalle on taattu vakuudettomia lainoja n. 1,6 miljardilla eurolla ja nyt Irlannille n. 0,7 miljardilla eurolla. Suomalaiset tietävät, mikä on takaus, ja myös sen, mikä on takaus ilman vakuuksia.

Takauksien vakuudet ja muut ehdot eivät ole täyttyneet

Irlannin takausehdot eivät täyttyneet. Irlannin lainajärjestelyssä ei ole saatu tuelle vakuuksia. Selvitysten mukaan näyttää siltä, että Irlannissa toimivat pankit ja luottolaitokset sekä Euroopan keskuspankki kuin myös Irlannin valtio ovat käyttäneet kaikki saatavissa olevat vakuudet. Vakuudettomat takaukset ovat jääneet Suomen ja muiden euromaiden kannettavaksi. Pidämme tärkeänä, että eduskunta selvittää itselleen jo nyt, mihin se on viime kädessä valmis sitoutumaan suomalaisten veronmaksajien kustannuksella lähivuosina. Nyt vastuut ovat jo yli 2 miljardia euroa. Portugalin ja Espanjan rahoitusmarkkinat sekä valtionvelan korko eivät ole rau-

hoittuneet huolimatta Irlannille luvatusista tukipaketista. Kuinka paljon Kiviniemen-Kataisen hallitus aikoo velkaannuttaa suomalaisia ennen keväällä päätetyn kahdeksan miljardin takauksen saavuttamista? Takauksien vakuutena voidaan käyttää mm. osakkeita tuettavissa terveissä pankeissa myönnettyjen takauksen suhteessa.

Yritysveroa (12,5 %) ei Irlannin tukipaketin yhteydessä ole esitetty korotettavaksi. Suomalaiset veronmaksajat korkealla verotuksella ovat kuitenkin vaarassa joutua maksamaan alhaisella verotuksella toimivan Irlannin ja siellä toimivien pankkien velkoja. Myöskään pankki- ja rahoitusmarkkinaverot eivät ole olleet esillä niin, että niitä voitaisiin ottaa käyttöön.

Vaikka Kreikan tukipaketin hyväksymisen jälkeen porvarihallitus on yrittänyt saada jollakin tavoin käsittelyyn sosialidemokraattien jo keväällä esittämiä vaatimuksia, tilanne on suomalaisen veronmaksajan kannalta edelleen kestämätön. Valtion velka jo sinänsä lisääntyy, mutta valtio jakaa Kreikalle ja Irlannille sekä kohta ehkä Portugalille ja Espanjalle vakuudettomia takauksia. Irlannin tukipaketti ei ole pysynyt helpottamaan Portugalin ja Espanjan talouskriisiä. Velkaantuminen on pysäytettävä, ennen kuin se muodostuu hallitsemattomaksi. Raju ylivelkaantuminen estää euromaiden ja Suomen kasvun ja muun kehityksen aikaansaamista.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että Irlannin tukipakettia ei näillä ehdoilla tule hyväksyä.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2010

Jouko Skinnari /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd

Päivi Lipponen /sd
Sirpa Paatero /sd

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Euroopan talous- ja rahaliiton perusongelmat pohjautuvat perustamisvaiheeseen. Siihen hyväksyttiin jäsenmaita, jotka eivät täyttäneet alun alkaenkaan ehtoja. Jäsenmaiden väliset erot ovat suuret. Kasvu- ja vakaussopimuksen toteuttamisen valvonta on laiminlyöty. Tämä on johtanut jäsenmaiden velkaantumiseen. Koko järjestelmä on vaikeuksissa, ja useat jäsenmaat ovat kriisissä.

Kasvunäkymät Euroopan taloudessa ovat vaatimattomat. Velkaantuminen on nopeaa. Väestön ikääntyminen osaltaan rasittaa taloutta yhä enemmän useissa maissa. Talouskasvuun luottaminen suurten ongelmien ratkaisijana ei ole perusteltua.

Markkinat mittaavat talouskriisien ratkaisujärjestelmän toimivuutta ja kestävyyttä. Kreikan ja Irlannin jälkeen kaikista tukitoimenpiteistä riippumatta kriisi kohtaa muitakin jäsenmaita. Tämän johdosta Irlannin tukiratkaisua harkittaessa on ensiarvoisen tärkeää ottaa huomioon ne mahdollisuudet ja keinot, joilla seuraavien kriisimaiden ongelmat ratkaistaan. Tässä yhteydessä ei tule sitoutua tulevien kriisien ratkaisumalleihin.

Käsillä olevassa ja tulevissa kriiseissä on etsittävä vaihtoehtoisia ratkaisumalleja. Liittovaltio, jossa kaikkien jäsenmaiden velat otettaisiin yhteisvastuulle, ei tule kysymykseen. Heikkojen euromaiden asettaminen hallitusti järjestelmän ulkopuolelle, kunnes ne ovat panneet taloutensa uskottavasti kuntoon, on yksi vaihtoehto. Euroopan keskuspankin setelirahoitus on vaihtoehto, joka vaikuttaa parhaimmalta. Tärkeintä on, että nyt valitulla tiellä ei jatketa, koska se johtaa kasvaviin ongelmiin eikä ole esimerkiksi Suomen etu.

On erityisen vaarallista, että markkinoille on jo syntynyt käsitys ns. hiljaisesta lupauksesta. Se tarkoittaa, että markkinat luottavat siihen, että euromaat takaavat jokaisen kriisiin ajautuneen jäsenmaan ja merkittävän pankin. Tämä

johtaa suureen riskinottoon ja tuoton tavoitteeseen ja vastuiden siirtymiseen veronmaksajille. Tätä käsitystä ovat vahvistaneet puheenvuorot, joissa on vakuutettu tukea riittävän niin paljon kuin tarvitaan.

Irlannin talouden tervehdyttämisohjelma on välttämätön ehto Euroopan rahoitusvakaussjärjestelmien aktivoinnille lainan myöntämiseksi maalle ja sen pankeille. Ohjelman uskottavuus on kuitenkin heikko, mikä johtuu mm. maan poliittisesta epävakauksesta. Lisäksi se johtaa useaksi vuodeksi kansan ostovoiman laskuun, köyhyyden kasvuun ja lakkoiluun. On todennäköistä, että Irlannin talouskasvu ei toteudu lähellekään niin myönteisesti kuin ohjelmassa luvataan. Irlannilta olisi edellytettävä, että se asteittain lopettaa epäterveen verokilpailun yritysverotuksen osalta.

Asiantuntijakuulemisessa on jäänyt epäselväksi, kuinka paljon Euroopan keskuspankilla on vastuullaan ongelmalainoja. Määrä saattaa olla huomattavan suuri. Tästä on tarpeen saada tarkka tieto, koska se koskettaa myös Suomea.

Irlannin ohjelmassa on mukana EU:n komissio, Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ja euromaat lisättynä Isolla-Britannialla, Ruotsilla ja Tanskalla. On tärkeää arvioida, onko komission mukanaolo perusteltua ja miten se suhtautuu voimassa oleviin säädöksiin mm. yhteisvastuun kiellosta.

Eduskunnan on asetettava selkeät ehdot Euroopan rahoitusvakaussjärjestelmien aktivoinnille lainan myöntämiseksi Irlannille. Jos ehtoja ei hyväksytä, suostumusta ei tule antaa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että eduskunta hyväksyy Euroopan rahoitusvakaussjärjestelmien aktivoinnin lainan myöntämiseksi Irlannille, mikäli seuraavat ehdot toteutuvat:

1. Jäsenmaat vaativat oman valvonnan alaisina olevilta Irlannin rahoittajilta vapaaehtoiset rahoitusjärjestelyt.

*2. Tuelle saadaan markkinakelpoisina vakuuksina Irlannin valtion takauksilla varmistetut osakkuudet tuettavissa pankeissa vähintään puolelle tuen määräs-
tä.*

*3. Suomi mm. IMF:n kautta edellyttää, että Irlanti luopuu asteittain epäter-
veestä verokilpailusta yritysverotuksen
osalta.*

*4. Irlannin lainan aktivoiminen ja sen ehdot eivät ole lupaus tulevien vastaa-
vanlaisten kriisien ratkaisemiseen.*

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2010

Toimi Kankaanniemi /kd

ERIÄVÄ MIELIPIDE 3

Perustelut

Irlannin valtion pankkitakausten myötä kasvanut epäluottamus maan talouden kykyyn hoitaa velkojaan on valtiovarainministeri Kataisen selvityksen (E 106/2010 vp) mukaan syy taata Irlannin lainoja ja siten asettua maksumieheksi. Näin ei kuitenkaan ole, vaan katson, että nimenomaan esitelyjen perusteiden takia Suomen tulisi toimia toisin ja Irlannin hoitaa ongelma selvitysmenettelyjen kautta, jolloin myös riskirahalla pelanneet pankkien omistajat joutuisivat kantamaan sijoitustensa riskejä ilman, että tappiot kaadetaan suomalaisten veronmaksajien niskaan.

Hallituksen kanta hyväksyä tämä rahoituspaketti voi ylittää jopa miljardiin euroon ilman, että varsinaista summaa on edes tarvittavalla tavalla määritelty. Riski on kohtuuton tilanteessa, jossa koko Eurooppaa uhkaa finanssikriisi, joka voi syöstä myös Suomen vastaavankaltaiseen tilanteeseen, jossa Irlanti on nyt. Irlantia rahoittavien pankkien pesänselvitykset olisivat huomattavasti edullisempia kuin tämä hallituksen esitys niin erityisesti kuin yleisestikin koko talousjärjestelmän kannalta.

Irlanti ei myöskään ole ansainnut solidaarisuutta Euroopan valtioilta, sillä solidaarisuus edellyttää vastavuoroisuutta. Vastavuoroisuutta ei voida katsoa olevan olemassa, koska Irlanti on tehnyt maasta veroparatiisin erityisesti yritysverotuksen ja kansainvälisen veronkierron osalta. Näin Irlanti on houkutellut maahan työnantajia epäreiluin kilpailueduin merkittävässä määrin myös Suomesta. Vastavuoroisuus olisi edellyttä-

nyt, että Irlanti olisi korjannut epäreilua yritysverotusta kautta linjan sitä nostamalla, jolloin se olisi luopunut osasta budjettivajettaan ja tarjonnut velkojamaiksi ryhtyville eurooppalaisille valtioille niin vakavaraisemman maksupohjan kuin myös luopunut epäreilusta kilpailuedustaan suhteessa auttajamaihin. Tästä vastavuoroisuudesta Irlannin hallitus, joka ei nauti kansanluottamusta, on kieltäytynyt. Avusta olisi pitänyt neuvotella vasta Irlannin pian valittavan seuraavan hallituksen kanssa, sillä se mitä todennäköisimmin olisi suostunut epäreilun verokilpailun purkamiseen, kun se olisi lainoituksen ehdoksi asetettu.

Seuraavia ongelmamaita ovat Portugali, Espanja ja Italia. Finanssispekulantit ovat jo siirtyneet kaatamaan Portugalia ja Espanjaa. Irlannin pankkituen myöntämisellä eurooppalaisten kansojen pussista annetaan jälleen selvä merkki. Olemme siirtyneet talousjärjestelmän vaiheeseen, jossa riskipelaajien tappiot pannaan eurooppalaisten kansojen maksettavaksi, sen sijaan korkealla riskillä ja epäoikeudenmukaisesti pelatut voitot jaetaan finanssipelureille. Valittu tie on romahduksen tie, jonka varrella myös rahaunionin lopun kaltaiset tapahtumat voivat olla vain välipysäkki.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että talousvaliokunnan tulisi lausua, ettei se hyväksy hallituksen toimintaa Irlannin lainan hyväksymiseksi.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2010

Matti Kangas /vas

ERIÄVÄ MIELIPIDE 4

Perustelut

Suomi on eduskunnan päätöksellä sitoutunut euromaista toistaiseksi vain Kreikan lainoittamiseen. Näin ollen Suomella on vielä mahdollisuus harkita, mikä on perusteltua kriisissä olevan euroalueen, sen yksittäisten jäsenmaiden ja koko EU:n talouspolitiikan uudistamisessa. Ir-lanti-paketin yhteydessä ollaan luomassa linjausta Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan van Rompuyn työryhmän ehdotuksille automaattisten sanktioiden käyttöönotosta. Ne merkitsisivät finanssipoliittisen päätösvallan merkittävää siirtämistä EU:n komissiolle. Komissio saisi rangaistusten uhalla määrätä budjettikehystemme rajat. Kun rahapolitiikka on jo luovutettu Euroopan keskuspankille eikä Suomessa enää harjoiteta tulopolitiikkaa, johtaisi ehdotettu finanssipoliittikan luovuttaminen siihen, että vain työllisyys joustaa taloudellisen kriisin aikana. Tästä seuraisi näissä tilanteissa suurtyöttömyys, massiivinen köyhyys ja sosiaaliset ongelmat. Järjestelmä johtaisi siihen, että komission antamien määräysten kansallinen toteuttamatta jättäminen johtaisi vakaviin markkinareaktioihin.

EU- ja euroalue on velkaantunut, ja sen kilpailukyky on heikko. Tilanne on useimmissa maissa jo niin vaikea, että talouspolitiikkojen koordinoinnin ja valvonnan keskittäminen komissiolle ei ole perusteltua. Tälle ei ole myöskään osoitettu selkeää EU-oikeudellista perustaa, ja se olisi eduskunnan perustuslaillisen budjettivallan kaventumista. Ratkaisuksi on etsittävä muita keinoja.

Hallituksen ja EU:n komission analyysi euroalueen taloudesta on ollut ja on edelleenkin täysin virheellinen. Sen vuoksi myös jo toteutetut sekä nyt ehdotetut toimenpiteet ovat virheellisiä.

Euroalueen talouskasvu on perustunut velkaantumiseen, ei kilpailukykyyn ja tuottavuuden paranemiseen. Maailman taloudessa Euroopan kannalta on ollut kaksi ratkaisevaa tekijää BKT:n kasvun aiheuttajina. Suurimman vaikutuksen on aikaansaanut yksityisen sektorin vel-

kaantuminen Euroopan valtioissa. Toisena merkittävänä tekijänä on ollut Yhdysvaltojen eri sektoreiden massiivinen velkaantuminen, joka on tuonut suunnattoman määrän likviditeettiä maailman rahatalouteen. Yhdysvaltain velkakupla on kasvanut aina 1930-luvulta asti, Euroopan velkakuplaa on suuremmassa määrin rakennettu 1990-luvulla Saksan toimesta ja sen jälkeen muiden Euroopan maiden toimesta.

Kaikki velkakuplat puhkeavat aikanaan. Yhdysvaltain kupla tuli tiensä päähän vuoden 2006 tietämillä, euroalueen vuoden 2008 lopussa. Suomen oma velkakupla on vasta puhkeamassa, koska sitä on erittäin rajun julkisen velkaantumisen avulla pitkitetty ja pahennettu. Lähes kaikille velkakuplille on yhteistä seuraavat asiat ja järjestys: 1. yksityisen sektorin nopea velkaantuminen johtaa epärealistisella pohjalla olevaan talouskasvuun (BKT, verotulot, palkat ja kiinteistöjen hinnat kasvavat samalla; työttömyys vähenee); 2. velanottokyky hiipuu ja yksityinen kulutus romahtaa, mikä johtaa julkiseen velkaantumiseen verotulojen tippuessa; 3. mikäli rahan määrää ei lisätä, BKT, palkkasumma, verotulot ja kiinteistöjen hinnat romahtavat ja työttömyys räjähtää kasvuun. Tämä on se tilanne, johon EU:n toimenpiteet ja ehdotukset tähtäävät ja johtavat. Valtio toisensa perään ajautuu talouden umpikujaan EU:n alueella jo parin vuoden sisällä, ellei EU:n sisällä oteta rahanluomisen valtaa pois yksityisiltä pankeilta ja anneta niille, joille sen tosiasiallisesti täytyy kuulua eli valtioille. Mikäli Van Rompuyn työryhmän linjausten mukaiset toimenpiteet ovat EU:n ratkaisu, valtiot tulevat ajautumaan konkurssiin. Tosiasiallisesti valtioiden verotusoikeus on poistettu asteittain pääomien, työvoiman, tavaroiden ja sähkön vapaan liikkumisen myötä, joten valtioilla ei ole mahdollisuutta selvittää massiivisista veloistaan itsenäisyyttään ja kansallisomaisuuttaan myymättä.

Talouspoliittisen päätösvallan luovuttaminen EU:n komissiolle ei ole kansamme edun mukais-

ta. Jos näin tapahtuu, joudumme yhä enemmän muiden euromaiden velkojen takaajiksi. Tästä seuraisi myös oman taloutemme velkaantumisen syveneminen ja kriisi.

Katson, että valtioneuvoston ei tule sitoutua van Rompuyn työryhmässä esitettyyn EU:n talouspoliittisen vallan keskittämiseen ja maamme sitomiseen eurooppalaisen velkatalouden takaajaksi, ja siksi talouspoliittisen koordinaation

merkittävää ennakkotapausta Irlanti-avustuksen kautta ei tule muodostaa nyt määritellyillä suuntaviivoilla.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että suuri valiokunta ottaa huomioon mitä edellä on todettu.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2010

Markku Uusipaavalniemi /ps